

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

อาหารหยานับเป็นหัวใจสำคัญในการเลี้ยงโคนม การผลิตอาหารหยานคุณภาพดีเป็นอาหารโคนมจะช่วยสนับสนุนให้โคให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น และช่วยลดต้นทุนการผลิตน้ำนม ตลอดจนลดปัญหาการผสมติดยากและปัญหาสุขภาพ อันจะทำให้โคสามารถให้น้ำนมได้สูงสุดตามความสามารถทางพันธุกรรมได้ ซึ่งการผลิตอาหารหยานคุณภาพดีนั้นก็มีการหลายอย่าง เช่นการนำพืชอาหารสัตว์ในระยะที่เหมาะสมมาเลี้ยงโคนม การปรับปรุงคุณภาพพืชอาหารสัตว์โดยการปลูกพืชตระกูลถั่วผสมในแปลงพืชอาหารสัตว์ การเก็บถนอมพืชอาหารสัตว์ไว้ใช้ในยามขาดแคลน เพื่อให้โคนมได้รับโภชนาเพียงพอกับความต้องการ ทำให้โคกินอาหารได้มากที่สุดโดยเฉพาะในฤดูร้อน แต่การเตรียมพืชอาหารสัตว์มักจะถูกมองข้ามไปจึงทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนอาหารหยานซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นควบคู่ไปกับการเลี้ยงโคนมในประเทศไทย ทั้งนี้เนื่องจากความไม่พร้อมของเกษตรกรเองที่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเตรียมอาหารหยานให้เพียงพอกับความต้องการของโคนม ในขณะที่โคนมต้องการอาหารหยานอย่างต่อเนื่องทุกวัน ดังนั้นการผลิตอาหารหยานเลี้ยงโคนมจึงมีความสำคัญ ซึ่งควรมีการให้ความรู้แก่เกษตรกรให้เพียงพอ ทั้งนี้เพื่อทำให้การจัดการให้อาหารโคนมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีต้นทุนการผลิตต่ำ

ดังนั้นการที่จะให้เกษตรกรเข้าใจเกี่ยวกับด้านการผลิตอาหารหยาน เจ้าหน้าที่ส่งเสริม นักวิชาการด้านอาหารสัตว์ หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง จะต้องมีส่วนร่วมในการให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการด้านอาหารสัตว์ เช่นมีการจัดฝึกอบรมด้านอาหารสัตว์ เพื่อให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมได้เข้าใจถึงขั้นตอนและวิธีการจัดการด้านพืชอาหารสัตว์

จังหวัดลำพูนเริ่มต้นการเลี้ยงโคนมโดยเกษตรกรรายหนึ่งในอำเภอบ้านธิ ในปี พ.ศ. 2513 ปัจจุบันมีเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม 125 ราย เดิมเกษตรกรได้อาหารหยานจากที่ต่างๆ เช่นข้างถนนสวนผลไม้ หรือผลพลอยได้จากการเกษตรอื่น เช่น เปลือกข้าวโพดฝักอ่อน เป็นต้น แต่ในปัจจุบันเกษตรกรเลี้ยงโคนมมากขึ้น หล้าจากแหล่งธรรมชาติ หรือผลพลอยได้จากการผลิตผลการเกษตรอื่นจึงไม่เพียงพอกับความต้องการที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังมีราคาแพงและอยู่ไกลจากแหล่งเลี้ยงโคนม ซึ่งจะเป็นการเพิ่มต้นทุนในการเลี้ยงโคนมให้สูงขึ้น ดังนั้นการให้ความรู้ความเข้าใจด้านอาหารสัตว์แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ประกอบกับเกษตรกรส่วนใหญ่มักขาดแคลนอาหารหยานในช่วงฤดูแล้งหรือมีอาหารหยานที่มีอยู่คุณภาพไม่ดีเมื่อใช้เลี้ยงโคนมจึงทำให้โคนมผลผลิต

น้ำนมได้ไม่เต็มความสามารถ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยการพัฒนาแบบการส่งเสริมการผลิตและการใช้อาหารหยাবคุณภาพดีของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน เพื่อนำเอาผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์แก่เกษตรกรผู้เลี้ยง โคนม โดยทั่วไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแบบการส่งเสริมการผลิตและการใช้อาหารหยাবคุณภาพดี
2. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้เลี้ยง โคนมในการผลิตและใช้อาหารหยাবคุณภาพดี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยเรื่องนี้คาดว่าจะทำให้ทราบ รูปแบบการส่งเสริมการผลิตและใช้อาหารหยাবคุณภาพดี ทราบปัญหาและอุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการผลิตอาหารหยাবคุณภาพดี

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษารูปแบบการผลิตและการใช้อาหารหยাবคุณภาพดีสำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

นิยามศัพท์

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม หมายถึงเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ซึ่งผ่านการฝึกอบรมการเลี้ยงโคนมจากหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งมาแล้ว ที่ตั้งบ้านเรือนและประกอบอาชีพการเลี้ยง โคนมภายในอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

อาหารหยาบ (Roughage) หมายถึงอาหารที่มีเยื่อใยสูงเกินกว่า 18 % ส่วนมากได้จากพืชและเศษเหลือจากพืชต่างๆ เช่น หญ้าสด หญ้าแห้ง หญ้าหมัก ฟางข้าว ต้นถั่วต่างๆ ต้นข้าวโพด ฯลฯ

โคนม หมายถึง โคนมเพศเมียสายพันธุ์ยุโรป และ/หรือสายพันธุ์อินเดียที่มีสายเลือด 50 เปอร์เซ็นต์ หรือมากกว่านั้น ขึ้นไป

การส่งเสริมการผลิตและการใช้อาหารหยาบ หมายถึงกระบวนการส่งเสริมของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดลำพูน ในการปลูกพืชอาหารสัตว์ เพื่อนำไปใช้เลี้ยงโคนม

รูปแบบในการผลิตอาหารหยาบ หมายถึง วิธีการต่างๆ ในการผลิตอาหารหยাবคุณภาพดีเพื่อใช้เลี้ยง โคนม เช่นการปลูกหญ้าผสมถั่ว การถำรองพืชอาหารสัตว์ในรูปหมัก หรือแห้ง